

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΒΙΩΜΑΤΑ, ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ, ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Το χάσμα των γενεών

Το (διασκευασμένο) κείμενο στηρίχτηκε σε άρθρο που δημοσίευσε στην εφημερίδα «Το Βήμα» στις 31.03.1985 ο Μανόλης Ανδρόνικος (1919-1992), καθηγητής Πανεπιστημίου.

Είναι κοινός τόπος στους ανθρώπους της ώριμης ηλικίας να επικρίνουν τη συμπεριφορά των νεοτέρων και να επιχειρούν συγκρίσεις με τη δική τους νεότητα, όταν όλα, κατά τη γνώμη τους, ήταν καλύτερα και η ζωή και τα ήθη και ο πολιτισμός, ακόμα και η φύση. [...]

Η ίδια η βιολογική διαφορά των δύο οργανισμών, του παλιού και του νέου, τους οδηγεί σε διαφορετική θεώρηση του κόσμου και σε ανταγωνιστική στάση μέσα στη ζωή. Ο νέος κινείται προς τα εμπρός, ο ηλικιωμένος, όταν δεν γυρίζει πίσω, προσπαθεί να συγκρατήσει το παρόν, αυτό που του εξασφαλίζει την ύπαρξή του, να συντηρήσει όσα κατόρθωσε να αποκτήσει. Η συντηρητική στάση είναι αυτονόητη για τον άνθρωπο μιας κάποιας ηλικίας, αφού με τα χρόνια έχει εξαντλήσει πολλές από τις πιο ζωτικές δυνάμεις του και προχωρά προς την αναπόφευκτη φθορά. Είναι απόλυτα κατανοητή η στροφή των ώριμων προς το παρελθόν, προς την περίοδο εκείνη της ζωής τους «που είχαν και δύναμη και λόγο και ομορφιά». Η νοσταλγία των χρόνων εκείνων δεν αποτελεί συναισθηματική κατάσταση φευγαλέα και ρομαντική· αποτελεί ανάγκη βιολογική, για να δικαιώσει ολόκληρη την ανθρώπινη ζωή, που τώρα μόλις διαπιστώνει ο ώριμος πως είναι τρομακτικά σύντομη και αφάνταστα ωραία.

Και ενώ ο ώριμος άνθρωπος κινείται προς τα περασμένα, ωραιοποιώντας καθετί που συνδέεται με τη δική του ωραία περίοδο της νιότης, ο νέος ατενίζει μπροστά, το μέλλον, και πιστεύει πως μπορεί και πρέπει να το κάνει καλύτερο από το παρόν. Ο νέος, με ακέραιες όλες τις δυνάμεις του, πιστεύει πως έχει τη δύναμη και την υποχρέωση να κατακτήσει τον κόσμο που ανοίγεται μπροστά στα έκπληκτα μάτια του. Και, προπάντων, νιώθει πως μπορεί και πρέπει να ζήσει αυτό που λέγεται ζωή, πρώτα και κύρια να ερωτευθεί...

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

A1. Ποιο είναι το κεντρικό θέμα του κειμένου; Ποια είναι η κύρια θέση του συγγραφέα; Να απαντήσεις σε μία παράγραφο 50-60 λέξεων.

Μονάδες 15

A2. Να αντιγράψεις τις ακόλουθες περιόδους λόγου αντικαθιστώντας τις υπογραμμισμένες λέξεις/ φράσεις με συνώνυμες:

Είναι κοινός τόπος στους ανθρώπους της ώριμης ηλικίας να επικρίνουν τη συμπεριφορά των νεότερων και να επιχειρούν συγκρίσεις με τη δική τους νεότητα...

Και ενώ ο ώριμος άνθρωπος κινείται προς τα περασμένα, ωραιοποιώντας καθετί που συνδέεται με τη δική του ωραία περίοδο της νιότης

Μονάδες 10

A3. Πώς ερμηνεύεται η συμπεριφορά των μεγαλύτερων σε ηλικία προς τους νέους, σύμφωνα με το κείμενο; Ποιες είναι οι προσδοκίες των σύγχρονων νέων από τους μεγαλύτερους; Να παρουσιάσεις τις θέσεις σου σε ομιλία (200-250 λέξεων) που θα εκφωνήσεις στη Βουλή των Εφήβων.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΦΕΔΕΡΙΚΟ ΓΚΑΡΘΙΑ ΛΟΡΚΑ (1898-1936)

Το σπίτι της Μπερνάντα Άλμπα (απόσπασμα)

Το απόσπασμα προέρχεται από το θεατρικό έργο «Το σπίτι της Μπερνάντα Άλμπα» (1936) του Ισπανού συγγραφέα Φεδερίκο Γκαρθία Λόρκα (Θέατρο και Ποίηση, εκδ. Ίκαρος, μτφρ. Ν. Γκάτσος). Στη σκηνή, τέσσερεις από τις πέντε κόρες της Μπερνάντα Άλμπα (η 30χρονη Μαγδαλένα, η 27χρονη Αμέλια, η 24χρονη Μαρτίριο κι η 20χρονη Αδέλα), επέστρεψαν από την κηδεία του πατέρα τους και συζητούν για τη φήμη πως η 39χρονη ετεροθαλής αδελφή τους, Ανγκούστιας, θα παντρευτεί έναν 25χρονο νέο που αγαπούν κρυφά η Αδέλα κι η Μαρτίριο.

ΜΑΓΔΑΛΕΝΑ: Α! Το χωριό δεν έχει άλλη κουβέντα! Το 'χουνε κάνει βούκινο! Ο Πέπε Ρομάνο θα παντρευτεί την Ανγκούστιας – αυτό λένε! Χτες όλη τη νύχτα τριγύριζε έξω από το σπίτι! Μου φαίνεται πως δε θ' αργήσει να στείλει προξενητή!

ΜΑΡΤΙΡΙΟ: Εγώ χαίρομαι! Καλός άνθρωπος είναι!

ΑΜΕΛΙΑ: Κι εγώ το ίδιο! Μια χαρά θα ταιριάξουνε!

ΜΑΓΔΑΛΕΝΑ: Λέτε ψέματα! Καμιά σας δε χαιρέται!

ΜΑΡΤΙΡΙΟ: Τρελάθηκες;

ΜΑΓΔΑΛΕΝΑ: Αν ήθελε την Ανγκούστιας γιατί του άρεσε σα γυναίκα, τότε κι εγώ θα χαιρόμουν! Αλλά τη θέλει μονάχα για τα λεφτά! Βέβαια, η Ανγκούστιας είναι αδερφή μας, αλλά, εδώ που τα λέμε, είναι αρρωστιάρα και γριά κι η ασκημότερη του σπιτιού! Γιατί αν τότε που ήταν είκοσι χρονών έμοιαζε με ομορφοντυμένο σκουπόξυλο, σκεφτείτε με τι μοιάζει τώρα που κοντεύει σαράντα!

ΜΑΡΤΙΡΙΟ: Μη μιλάς έτσι! Η τύχη γελάει καμιά φορά σ' αυτούς που την περιμένουν λιγότερο...

ΑΜΕΛΙΑ: Η Μαγδαλένα έχει δίκιο! Τι να κρυβόμαστε πίσω από το δάχτυλό μας; Τώρα που πέθανε ο πατέρας μας, η περιουσία θα μοιραστεί! Η Ανγκούστιας όμως θα πάρει όλα τα λεφτά του δικού της πατέρα και θα 'ναι η μόνη πλούσια εδώ μέσα! Οι γαμπροί θα 'ρχονται αράδα να τη γυρεύουνε!

ΜΑΓΔΑΛΕΝΑ: Ο Πέπε Ρομάνο είναι εικοσιπέντε χρονών και τ' ομορφότερο παλικάρι του τόπου. Σωστό θα ήταν να παντρευτεί εσένα, Αμέλια, ή την Αδέλα μας, που είναι είκοσι χρονών, κι όχι την ασκημότερη του σπιτιού που μιλάει με τη μύτη σαν τον πατέρα της.

ΜΑΡΤΙΡΙΟ: Μπορεί εκείνου να του αρέσει!

ΜΑΓΔΑΛΕΝΑ: Ποτέ μου δεν μπόρεσα να χωνέψω την υποκρισία σου!

ΜΑΡΤΙΡΙΟ: Ω, Θέ μου! Εγώ υποκρισία; (Μπαίνει η Αδέλα.)

ΜΑΓΔΑΛΕΝΑ (στην Αδέλα): Σε καμαρώσαν οι κότεις;

ΑΔΕΛΑ: Μα τι θέλατε να κάμω;

ΑΜΕΛΙΑ: Αν σ' έβλεπε η μάνα μας, θα σου ξερίζωνε τα μαλλιά, κακομοίρα μου.

ΑΔΕΛΑ: Να 'ξερες τι όνειρα είχα κάνει γι' αυτό το φόρεμα. Έλεγα να το βάλω στη γιορτή μου... Δε θα φορούσε άλλη καλύτερο! [...]

ΜΑΡΤΙΡΙΟ: Το καλύτερο που 'χεις να κάνεις είναι να το βάψεις μαύρο.

ΜΑΓΔΑΛΕΝΑ: Μπα! Το καλύτερο είναι να το χαρίσεις στην Ανγκούστιας, όταν θα παντρευτεί τον Πέπε Ρομάνο.

ΑΔΕΛΑ (με συγκρατημένη συγκίνηση): Τον Πέπε Ρομάνο;

ΑΜΕΛΙΑ: Τι; Δεν το 'ξερες;

ΑΔΕΛΑ: Όχι.

ΜΑΓΔΑΛΕΝΑ: Να που το 'μαθες!

ΑΔΕΛΑ: Μα αυτό δεν μπορεί να γίνει!

ΜΑΓΔΑΛΕΝΑ: Με τα λεφτά όλα γίνονται. [...]

ΜΑΡΤΙΡΙΟ: Τι συλλογιέσαι, Αδέλα;

ΑΔΕΛΑ: Συλλογιέμαι πως ο πατέρας μας διάλεξε τη χειρότερη εποχή της ζωής μου για να πεθάνει!

ΜΑΓΔΑΛΕΝΑ: Έννοια σου και θα το συνηθίσεις.

ΑΔΕΛΑ (ξεσπάει σε οργισμένο κλάμα): Δε θα το συνηθίσω! Δεν μπορώ να μείνω κλεισμένη εδώ μέσα! Δε θέλω να σας μοιάσω! Δε θέλω το πρόσωπό μου να γίνει σαν το δικό σας! Δε θέλω να μαραζώσω μέσα σε τούτο το σκοτεινό σπίτι! Αύριο θα βάλω το πράσινο φουστάνι μου και θα βγω να περπατήσω στους δρόμους! Θέλω να φύγω, να φύγω από δω! Να φύγω!

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

B1. Ποια είναι τα πρόσωπα που συμμετέχουν στην παραπάνω σκηνή και ποια η μεταξύ τους σχέση; Πώς αντιμετωπίζουν το πρόσφατο γεγονός που καθορίζει τη ζωή τους;

Μονάδες 15

B2. Να εντοπίσεις στο κείμενο δύο εκφραστικά μέσα και να εξηγήσεις τη λειτουργία τους.

Μονάδες 10

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα παραγωγής λόγου. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Γιατί η Αδέλα ξεσπώντας σε οργισμένο κλάμα διατυπώνει την επιθυμία της να φύγει από το σπίτι; Πώς θα αντιδρούσε, κατά τη γνώμη σου, μια σύγχρονη νέα στη θέση της (αν δηλαδή ζούσε σε καταπιεστικό οικογενειακό περιβάλλον);

ή

2. Να αφηγηθείς την δική σου εκδοχή για την εξέλιξη της πλοκής. Να δώσεις το δικό σου τέλος στην ιστορία.

Μονάδες 25